

וקראת לשבת עיונג

אלון מרין הפלסר באקדפ ופסולת פלאו

גליון מס' 824
פרשת ויצא
ט' כסלו התשפ"ו

לתגובות, הערות והארות ולקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"נ שאול בן סלביה ע"ה | לע"נ אסתר מישה בת זהירה ע"ה | לע"נ יצחק בן מישה אסתר ע"ה | לע"נ שמעון בן חביבה ע"ה | לע"נ רחל שנהג בת מנורה ע"ה

לרפואת כל חולי עמו ישראל ובכללם אביגיל בת אורה תחי', ולהצלחת כל התומכים והמסייעים בהפצת העלון ברוחניות ובגשמיות

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן
מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

את הסיפור הבא סיפר הרב צבי חקק, המשב"ק של מרן
זצ"ל במשך שנים רבות. הוא מקדים ואומר, כי ידוע לו
שיש שיתקשו להאמין – "אולם אני הייתי שם, ובמו
עיני ראיתי ושמעתי".

מרן זצ"ל היה מקפיד לברך בקביעות על בשמים בשבת,
כדי להשלים מאה ברכות בכל יום. הוא היה מחשב זאת
בכל יום ויום בשימת לב מרובה, ואומר בקול את חשבון
הברכות וטורח להשלים את החסר. בכל שבת היה מברך
על "עצי בשמים", "עשבי בשמים", "מיני בשמים",
ו"הנותן ריח טוב בפירות".

עבור זאת היה מבקש מרן שידאגו עבורו לענפים
מהצמח המוכר "נענע מנטה" – מאחר שריחה עז
ומורגש ביותר, ולצורך זה נטעו בני המשפחה שתילים
מצמח זה באדניות שבמרפסת הבית.

לפני שנים אחדות, באחד מערבי השבת, בעיצומו של
החורף, קרא הרב לבנו הרב משה שליט"א כשעה לפני
כניסת השבת וביקש ממנו: "צא והבא לי מנטה לברכה".
כידוע צמח המנטה עדין מאוד ובימות החורף הוא
מתקשה לשרוד. הרב משה יצא לחפש ולא מצא ולו גם
ענף אחד. לאחר מספר דקות פנה אליו מרן שוב וביקש
ממנו "צא והבא לי מנטה לברכה". הרב משה יצא ושוב
חזר עם תשובה שלילית. לאחר דקות מבקש מרן בפעם
השלישית את המנטה. הרב משה עמל במשך דקות
ארוכות לחפש אך שוב התשובה היתה שלילית.

"מרן פנה אלי", מספר הרב חקק, "וביקש את אותה
הבקשה. יצאתי וחיפשתי שוב ושוב מכל כיוון ולא
מצאתי. גם אני נשלחתי פעם נוספת, חיפשתי ביסודיות,
אך לא מצאתי זכר לצמח זה. חזרתי למרן ואמרת לי:
כבוד הרב, גם הרב משה וגם אני חיפשנו מכל כיוון
אפשרי. אין מנטה.

"מרן הרבה שניה אחת, ואמר לי: 'צא עכשיו ותביא
מנטה. עכשיו יש מנטה'.

"יצאתי החוצה, והנה באמצע האדנית מתנוסס לו צמח
מנטה לתפארת. והיה זה לפלא".

ואכן כך מובא ב'אור החיים' הקדוש פרשת בשלח,
שניתנה רשות לצדיקים לשלוט על הטבע, וז"ל ה'אור
החיים': "תנאי הוא שהתנה הקב"ה על כל מעשה
בראשית, להיות כפופים לתורה ולעמליה, ולעשות כל
אשר יגזרו עליהם. וממשלתם עליהם כממשלת הבורא
ברוך הוא. ולזה תמצא כמו כן בשמים ובארץ ובכוכבים,
בשמש וירח, שלטו עליהם צדיקים יחידים".

בפתח הגליון

ברכה"ג אלון מאיר ואלק שלום"א

שיעור בהגבה ובטרוניה

מנהל רוחני היה בישיבת ברנוביץ. גאון אדיר - שכיח תקופת מה כרב העיר - וצדיק
נשגב, חתנו של הסבא מנובהרדוק זצ"ל. מגדולי תנועת המוסר היה, כולו אש להבה,
ובקי בתורת הרז, בסתרי חכמת הקבלה. בשיחותיו לפני בני הישיבה מצניע היה את
השגותיו בתורת הנסתר, אבל בפרשתנו נאלץ לגלות טפח, להרים קמעה את המסך.
וכך שח הגאון הצדיק רבי ישראל יעקב לובצ'נסקי זצ"ל, הי"ד: אין לנו מושג בגדלותו
של יעקב אבינו, בחיר האבות, שדמותו חקוקה בכסא הכבוד. האדם המושלם, שנאבק
במלאך וניצחו. יודעים אנו שיש אשכול עולמות במרום המכוון כנגד מידתו, והוא
עולם של שפע ואור! וכשם שאין לנו מושג במידתו של יעקב אבינו, כך אין לנו מושג
באימהות הקדושות, רחל ולאה אשר בנו את בית ישראל. יודעים אנו שיש בתיקון
חצות "תיקון רחל" ו"תיקון לאה" והם מכוונים כנגד עולמות רוחניים עליונים. ושם,
במרום, בחינת "רחל" כנגד ספירת מלכות, שורש נשמות ישראל, המקבלת שפעה
מעולמותיו של יעקב - סתרי תורה בגבהי מרומים, אין לנו עסק בנסתרות!
אבל יעקב אבינו, שראה מראות אלקים, ודאי ידע כל מה שנגלה לאר"י הקדוש ולרבי
שמעון בר יוחאי ויותר, ידע כמה עולמות תלויים בו ובנשואיו עם רחל, בבניית בית
ישראל על ידם! הלא נראה, שכאשר ראובן בכור בניו העז להתערב בשיקוליו הטמירים
- נדחה לצנח מן הבכורה, המלכות והכהונה! מבהיל הדבר!

והנה, שבע שנים עובד יעקב ברחל, שבע שנות סילודין לבניית בית ישראל ברוממות
ושגב כוונותיו וייחודיו. בן שמונים וארבע היה בהגיע היום המיועד, שאצל המורמים
מעם דומה הוא ליום מתן תורה ובנין בית המקדש. בונה יעקב אבינו עולמות ומייחד
ייחודים עילאיים - "ויהי בבוקר והנה היא לאה"!

היש לנו מושג במפח נפשו בהרס בניינו וסיכול כוונותיו וייחודיו, הכל בעטיו של הנבל
השפל, הרמאי הארמי, הנוכל לבן? הבה נתאר לעצמנו כיצד היינו אנו מגיבים, מה היינו
טוענים, איך היינו מתמרמרים! ויעקב? משפט אחד אמו, ונדם: "מה זאת עשית לי,
למה רימיניתי". ותו לא. איזה כח הבלגה, איזו יכולת בלימה!

יש לנו לדעת, שסיפורי התורה הם קודש קדשים, הנחיות והוראות ולקחים שצריכים
להיות מופקים מכל פרשה ומכל פסוק, בבחינת "מעשי אבות סימן לבנים". לשם מה
לנו לדעת שרחל הוחלפה בלאה? אם לא כדי ללמוד מאבינו יעקב כיצד נוהגים, כיצד
מגיבים. איך כועסים על אדם שהפר תנאי מפורש, וסיכל את תכניתו, אף החריב
עולמות ברמאותו ושפלותו. הדרך הקלה היא להתעלם, ולשתוק. קשה שבעתים
לפנות אליו - בריסון. לשאלו - באיפוק - מדוע, ולתת לו לתרג עצמו... אשרי הלומד,
ומפיק את הלקח! אשרי, ואשרי בני משפחתו וחבריו!

הן ידוע הסיפור: הצדיק רבי רפאל מברשד זצ"ל מחבב היה כל דבר מארץ הקודש. פעם
שלחו לו אנשי שלומו יריעת צמר שנטווחה מ'ראשית הגז' של כבשים מארץ הקודש.
כה יקר היה בעיניו האריג, עד שקרא לחייט וביקשו שיתפור לו ממנו 'טלית קטן' אותו
ילבש תמיד, ולא ימוש זכרון ארץ הקודש מנגד עיניו. גזר החייט את האריג, תפר לו
אימרה, וקיפלו כדי לגזור במרכזו את בית הצואר. אך, אבוי, בטעות קיפלו פעם אחת
יותר מדי, ובמקום חור אחד במרכז נוצרו שני חורים, האחד בדרום והאחד בצפון...

רועד ורורת החזיר החייט את האריג היקר, במבוכה וסח את שאירע, ברגשי אשמה
נוראה. להפתעתו, נהרו פני הצדיק ואמר: "ודאי! כך צריך היה, ואין כאן טעות! אריג זה
ראוי שיהיו לו שני חורים: האחד כדי להכניס בו את הראש, ככל 'טלית קטן'. והשני,
לראות האם רפאל יכעס..."

מטמונים מהפרשה הגיגים ומעשיות

"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה" (כח, י)

שואל רש"י: מפני מה הזכיר הפסוק את יציאתו של יעקב, האם לא עיקר המעשה ללמדנו להיכן הלך?

אלא - מתוך רש"י - מגיד שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם, שבזמן שהצדיק בעיר - הוא הודה הוא זיוה הוא הדרה. יצא משם - פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה. כל ימיו השתוקק ה"חפץ חיים", לעלות ולהשתקע בארץ ישראל. היה זה חלומו הגדול לזכות ולהתגורר בארץ הקודש.

פעם אחת עשה מעשה וקבע תאריך בו יעזוב את ראדן, ואף דירה הוכנה לו בארץ ישראל בעיר פתח תקוה. ניסו בני הקהילה להניא אותו ממחשבתו זו ואף מקהילות סמוכות שלחו שליחים שידיברו על לבו, אולם מאומה לא עזר וה"חפץ חיים" נותר איתן בדעתו.

כאשר נודע הדבר לגאון רבי חיים עוזר גרודז'נסקי, הזדרז ונסע לראדן, שם מיהר אל ביתו של ה"חפץ חיים" וכאשר נפגשו השניים פתח רבי חיים עוזר והסביר ל"חפץ חיים" את ההשפעה העצומה שיש לו על כל יהודי ליטא ופולין, וסיים רבי חיים עוזר את דבריו באומרו: יש לדעת כי כאשר הסבא מייסב אל השלחן, מתנהגים הנכדים ביראת כבוד!... כאשר שמע ה"חפץ חיים" את הרמז ביטל את נסיעתו.

"ויקח מאבני המקום וישם מראשתיו" (כח, יא).

מעשה היה בשני בעלי בתים בעיר סלונים שבאו לדין תורה לפני רב העיר הגאון רבי אייזל חריץ, עקב סכסוך קשה שפרץ ביניהם.

ניסה רבי אייזל לפשר בין הצדדים אולם כל אחד מבעלי הדין נותר עיקש ואיתן בדעתו, וסירב לזוז מטענותיו אפילו כקוצו של יו"ד.

כאשר ראה רבי אייזל כי כן, פנה אל השניים ואמר: מצינו ביעקב אבינו שכאשר הלך לחרן ביקש לשכב מעט ולנוח, לקח מאבני המקום ושם מראשותיו, וידוע הדבר שהחלו האבנים לריב זו עם זו, כיון שכל אחת רצתה שעליה יניח הצדיק את ראשו. מה עשה הקדוש ברוך הוא? לקח את כל האבנים ועשה מהן אבן אחת וכך שרר השלום.

לכאורה קשה - שאל רבי אייזל - מדוע עשה הקדוש ברוך הוא כך, והרי היה יכול להגיע לפשרה שיעקב אבינו יניח את ראשו מעט על אבן זו ומעט על אבן אחרת?

אלא - אמר רבי אייזל - עם "אבנים" לא ניתן להגיע לפשרה!...

"ואולם לזו שם העיר לראשונה" (כח, יט).

מובא במדרש כי עצם קטנה יש באדם - "לזו" שמה, ועצם זו קיימת לעולם, ובזמן תחיית המתים תהיה עצם זו מקור ליצירה המחודשת של האדם.

דבר נפלא מביא בענין זה רבי משה חיים לוצאטו, הרמח"ל, על פי דברי האר"ז ז"ל, שכמו כן הכותל המערבי הנותר לנו מבית המקדש לאחר החורבן אף הוא כעצם הלז, ולעתיד לבוא, כאשר יבנה בית המקדש השלישי במהרה בימינו, יהיה הכותל המערבי מקור לבנין הקדוש הזה.

ובספר "אור המקדש" לרבי רפאל משה לוריא מבאר שדבר זה מרומז בפסוק: "ויקרא את שם המקום ההוא בית אל ואולם לזו שם העיר לראשונה".

עולים במעלות הגות, מחשבה ומוסר

מלמד שלן בעומקה של תורה

על הפסוק: "וישפב, במקום ההוא" (כ"ח, י"א), מפרש רש"י, באותו מקום שכב, אבל י"ד שנים ששמש בבית עבר לא שכב בלילה שהיה עוסק בתורה.

בענין זה מסופר על הגרי"ש אלישיב זצוק"ל: בשנים עברו, רבים עשו דרכם אל קצה שכונת "מאה שערים" כדי שרבונו יכריע בשאלות הקשות ביותר שעלו על סדר יומם של ראשי ישיבות, רבנים דיינים ופוסקי הלכה, וכך גם יחידים שניצבו בפני הלכה מסובכת הטעונה הכרעה.

באותם ימים שמעו רבים את שמעו, ידעו אודות מעמדו כגדול פוסקי ההלכה בדורנו, אך לא רבים מהם ידעו על סדריו ועל שקיעותו המוחלטת בלימוד. הם עלו אל ביתו, שם הייתה הרבנית מסבירה להם בטוב טעם שהרב שווה עכשיו בבית המדרש "אוהל שרה".

"עתה שעת הסדר הקבועה שלו", הייתה רגילה לומר בכל יום מבלי להתעייף, "אם זו שאלה של פיקוח נפש אפשר לנסות לדפוק על דלתות בית המדרש שנעולות על מסגר ובריה, ואולי על החלון ממוזל. אבל חבל על המאמץ, אפשר לדפוק כמה שרוצים, כשהוא שקוע בלימודו אינו שומע דבר, לכן כדאי לחכות לשעת הערב, לזמן שהרב ייחד לקבלת קהל". הייתה מסיימת את דבריה בתנוחת השתתפות כנה בצערו של השואל שייאלץ להמתין זמן רב.

היו שהתחכמו וניסו בכל זאת לנקוש על דלתות בית המדרש, נקשו ונקשו ולא עלתה בידם מאומה. רבו לא שמע ולא הרגיש כלום.

אחד מהם חזר אל הבית, מאוכזב, כדי לברר את זמני קבלת הקהל. מצא עצמו שופך לבו בפני הרבנית על השאלה הדחופה שיצטרך להמתין מספר שעות עד שיקבל תשובה עליה.

הרבנית הפטירה אף היא: "מה אפשר לעשות? ככה זה אתו, כל יום מגיעים לכאן אנשים עם שאלות דחופות, לכולם אני אומרת אותו הדבר. כשהוא באמצע הלימוד הוא שקוע לגמרי, הוא אינו שומע כלום ואינו רואה כלום". כאן הוסיפה הרבנית משפט שראוי לו להחרט בתודעה לנצח:

"הוא אינו פותח את הדלת לאיש, פשוט אינו שומע. אולי כשיבוא משיח, יפתחו דלתות 'אוהל שרה' לראשונה באמצע סדר לימודו. עד אז, לא מסתבר שזה יקרה אי פעם".

בשבת אחת שרר מזג אויר קשה. גשם עז שטף את רחובותיה של ירושלים והקור חדר לעצמות. הוטל על אחד הנכדים ללוות את הסב הגדול מביתו אל בית המדרש "תפארת בחורים" לתפילת שבת בבוקר.

עשה הנכד דרך ארוכה מביתו, הגיע אל ביתו של רבו ולא האמין למראה עיניו. הגג דולף, וכל החדר מלא במי גשמים. רבו יושב בתנוחה נדחקת, מימינו ומשמאלו דליי מים נוטפים.

כנראה שלאחר שמצא רבו פינה שעליה אפשר להניח את הגמרא מבלי שתירטב ותספג במים, סחב בכוחותיו הדלים את השולחן הכבד לעבר אותה פינה, ואף עליה הניח דלי נוסף.

והוא גופו היה שרוי בגן עדן....

ביני לבני

הרה"ג יחיאל פליסקין שליט"א מח"ס "שתולים בבית השם" ועוד

עקשנות (א)

האופי הבסיסי של נערים עקשנים/ כוחניים בנוי על

צורך בשליטה, כשהצורך הזה הוא חלק מובנה באישיותם, שלא ניתן לבטלו לעולם. בעזרת ה' לכשיגדלו, ויכולו לעשות עם אופי זה דברים מיוחדים, למשל: לנהל ישיבה, כולל, ארגון חסד, או עסק מצליח. כח המנהיגות שלהם יוכל להועיל רבות להם ולסביבתם. אולם בינתיים, כשהם ילדים או נערים, הם סובלים סבל יומיומי מתמשך, משום שהצורך שלהם בשליטה אינו מסופק כלל. ונהפוך הוא - במקום שישלטו הם, אחרים שולטים עליהם: אומרים להם מתי ללכת לישון, מתי ילקום, כמה ללמוד, על מה להיבחן, וכן הלאה. מכיון שכך, הרי הם סובלים מרעב תמידי לשליטה, והרעב הזה מציק להם מאד, לא פחות מאשר רעב לאוכל. מחמת

כן הם מחפשים כל דרך אפשרית לשלוט, גם אם היא לא מוסרית: להתחצף למבוגרים, לפרוץ גבולות, לגנוב, להתנהג באלימות, ועוד. בדיוק כפי שאדם רעב עלול לגנוב אוכל כדי להשביע את רעבונו, וכבר נאמר לא יבזוז לגנב פי יגנוב למלא נפשו פי ירעב (משלי ה, ל). ובכן, העצה הראשונה היא, למצוא עבור נערים אלו דרכי ביטוי חיוביים לכח השליטה. כך הם לא יסבלו מרעב כח קשה, וממילא פחות יחפשו שליטה בדרכים שליליות. אך דא עקא, שכמעט כל עצה מעשית בנידון [למשל: לשחק כדורגל], היא לא חלקה, ומעוררת חששות אצל ההורים, הנמנעים מחמת כן לתת לילד ביטוי לכח השליטה. אבל הם משאירים את הילד עם הבעיה, והיא עלולה להתפוצץ בצורה לא נעימה, כולל סיכון גבוה לנשירה ח"ו, ואף לפשיעה. לכן, מומלץ מאד להורים במצב כזה, להוריד קצת את הפחדים השונים, ולתת לילד את ביטויי הכח שהוא צריך, מתוך הבנה שאם הוא יישאר עם רעב לשליטה, הם לוקחים סיכון גבוה פי עשר מאשר משחק בכדורגל. מצד שני, אין ספק שלא כל עצה מתאימה לכל מצב.

המשך בגליון הבא